

19.1.2018

Tampereen yliopiston lausunto

Asia: Tampereen yliopiston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Viite: D1838/030.01/2017 /(11.12.2017/OKM)

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt yliopistolta lausuntoa hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla pantaisiin Suomessa täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2016/801/EU tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia, asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia, lapsilisälakia, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia, kansanterveyslakia, erikoissairaanhoidon lakia, aravarajoituslakia, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettua lakia sekä lakia vuokratulojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta.

Esityksessä keskeisenä yhteiskunnallisena vaikutuksena mainitaan tutkijoiden ja opiskelijoiden oleskeluluvan voimassaolon pidentäminen yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Tampereen yliopisto pitää tätä muutosta erittäin myönteisenä. Tulkitsemme luonnosta siten, että oleskeluluvan myöntäminen kahdelle vuodelle edellyttää kuitenkin kolmannesta maasta tulevan maksuvelvollisen opiskelijan kohdalla turvattua toimeentuloa kahdelle vuodelle sekä yliopiston osoittaman lukuvuosimaksun maksamista kahdelle vuodelle ennen luvan myöntämistä. Jo nykyisellään osalla oleskelulupaa hakevista opiskelijoista on ollut vaikeuksia osoittaa vuoden turvattu toimeentulo. Lukuvuosimaksut ovat kiristäneet opiskelijoiden taloudellisia vaateita entisestään. Kahden vuoden turvattun toimeentulon osoittaminen lukuvuosimaksun lisäksi voi käytännössä osoittautua monen opiskelijan kohdalla mahdottomaksi. Nyt käytäntönä on, että opiskelijan on ollut mahdollista maksaa lukuvuosimaksu kahdessa erässä per lukuvuosi. Edellyttääkö oleskeluluvan myöntäminen, että joustavammista maksuehdoista joudutaan luopumaan?

Yliopiston apurahajärjestelmässä lukuvuosimaksuvelvollisille opiskelijoille puolestaan apurahoja myönnetään kahdeksi vuodeksi sillä edellytyksellä, että apurahan saaneet opiskelijat edistyvät opinnoissaan ensimmäisenä vuonna hyväksyttävällä tavalla. Epäselväksi jää, voidaanko näillä ehdoilla apurahan saaneille opiskelijoille myöntää kahden vuoden oleskelulupa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että uudenkin lain astuttua voimaan opiskelijoiden oleskelulupia myönnettäisiin pääsääntöisesti vuodeksi ja jatkolupia haettaisiin aiempaa vastaava määrä.

Luonnoksen mukaan direktiivin artikla 35:ssä säädetään avoimuudesta ja tiedonsaannista seuraavaa: "Jäsenvaltioiden on asetettava hakijoiden saataville tiedot kaikista hakemusta varten tarvittavista asiakirjatodisteista sekä maahantulon että oleskelun edellytyksistä." Huomautamme, että tämä vaade ei nähdäksemme ole toteutunut opiskelijoiden jatkolupien käsittelyn siirryttyä poliisilta Maahanmuuttovirastolle. Maahanmuuttovirasto on soveltanut opintojen edistymisen seurannassa aiemmasta poikkeavia käytäntöjä eikä ole ohjeistanut opiskelijaa lisäasiakirjojen toimittamisessa opintojen viivästyessä. Toivomme, että näihin käytäntöihin kiinnitetään huomiota jatkossa.

19.1.2018

Yliopisto suhtautuu myönteisesti uuden lain mahdollistamaan tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuuteen jäsenvaltioiden välillä ilman uuden oleskeluluvan hakemista. Tämän odotetaan helpottavan liikkuvuutta erityisesti Euroopan Unionin toteuttamissa liikkuvuusohjelmissa. Ilmoittautumismenettely mahdollistaa opiskelijoiden ja tutkijoiden jouhevamman ja nopeamman siirtymisen maasta toiseen sekä pidemmät liikkuvuusjaksot.

Uuden lain tultua voimaan kaikille tutkijoille myönnetään sama oleskelupa eikä jaottelua tutkijoiksi ja jatko-opiskelijoiksi enää tehdä tutkimuksen rahoituksen perusteella. Tämä selkeyttää oleskeluvan hakuprosessia kaikkien tutkijoiden osalta.

Opiskelijoiden ja tutkijoiden mahdollisuus saada uuden lain myötä oleskelulupa yritystoiminnan käynnistämiseen on yliopiston ja Suomen kannalta hyvä asia. Uusi laki mahdollistaisi myös tutkijoiden työhaun jatkoluvalle tutkimustyön valmistumisen jälkeen, mikä nähdään erinomaisena.

Uudessa laissa epäselväksi jää, onko oleskelulupa mahdollista myöntää ainoastaan valmentavaan koulutukseen osallistuvalla opiskelijalla. Luonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan koulutukseen valmentaviin opintoihin. Tutkintoon valmentavan koulutuksen ja valmentavien opintojen suhde jää kuitenkin epäselväksi. Voidaanko oleskelulupa myöntää valmentaviin opintoihin ainoastaan tutkintoon johtavan koulutuksen yhteydessä? Tilaukoulutuksessa valmentaville opinnoille on runsaasti kysyntää ja ne mahdollistaisivat myöhemmässä vaiheessa osallistumisen tutkintokoulutukseen. Oleskeluluvan myöntäminen valmentaviin opintoihin poistaisi koulutusviennin esteitä ja sillä voisi olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Nykylainsäädäntö ei mahdollista oleskeluluvan myöntämistä pelkästään kieli- ja valmennuskursseille. Esimerkiksi vuoden englannin kielen intensiiviopetus mahdollistaisi osallistumisen englanninkieliseen tutkintokoulutukseen.

Tampereella 19.1.2018

Harri Melin
Vararehtori
Tampereen yliopisto

Lausunnon valmistelija
Kaisa Kurki, kansainvälisten asioiden päällikkö